

Brusel 1. října 2020
(OR. en)

11225/20
ADD 8

JAI 751
FREMP 81
AG 45
POLGEN 168

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	30. září 2020
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	SWD(2020) 307 final
Předmět:	PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE Zpráva o právním státu 2020 Kapitola o stavu právního státu v Řecku Průvodní dokument ke SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ Zpráva o právním státu 2020 Stav právního státu v Evropské unii

Delegace naleznou v příloze dokument SWD(2020) 307 final.

Příloha: SWD(2020) 307 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 30.9.2020
SWD(2020) 307 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE

Zpráva o právním státu 2020 Kapitola o stavu právního státu v Řecku

Průvodní dokument ke

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Zpráva o právním státu 2020 Stav právního státu v Evropské unii

{COM(2020) 580 final} - {SWD(2020) 300 final} - {SWD(2020) 301 final} -
{SWD(2020) 302 final} - {SWD(2020) 303 final} - {SWD(2020) 304 final} -
{SWD(2020) 305 final} - {SWD(2020) 306 final} - {SWD(2020) 308 final} -
{SWD(2020) 309 final} - {SWD(2020) 310 final} - {SWD(2020) 311 final} -
{SWD(2020) 312 final} - {SWD(2020) 313 final} - {SWD(2020) 314 final} -
{SWD(2020) 315 final} - {SWD(2020) 316 final} - {SWD(2020) 317 final} -
{SWD(2020) 318 final} - {SWD(2020) 319 final} - {SWD(2020) 320 final} -
{SWD(2020) 321 final} - {SWD(2020) 322 final} - {SWD(2020) 323 final} -
{SWD(2020) 324 final} - {SWD(2020) 325 final} - {SWD(2020) 326 final}

SHRNUTÍ

Řecko přijalo celou řadu reforem soudnictví vycházejících ze tří ekonomických ozdravných programů. Tyto reformy se soustředily na změny v organizaci soudů, opatření ke zlepšení řízení soudů, širší využívání nástrojů informačních technologií u soudů a propagaci mechanismů alternativního řešení sporů. Jejich provádění však přineslo smíšené výsledky a soudní systém i nadále čelí problémům spojeným s kvalitou a účinností. Pro dosažení konkrétních výsledků je obzvláště důležité pokračovat ve stávající snaze o účinné provedení nedávných reforem a o dosažení dalšího pokroku v digitalizaci systémů soudnictví.

Řecko v posledních letech zahájilo širokou škálu protikorupčních reforem a pokračuje v realizaci komplexního národního protikorupčního plánu. Bylo vynaloženo úsilí ke zefektivnění institucionálního rámce a zlepšení koordinace různých orgánů a subjektů pověřených bojem proti korupci. Byl zaveden moderní právní rámec pro majetková přiznání a financování politických stran, jeho provádění však stále vykazuje jisté nedostatky. Ústavní přezkum v roce 2019 odstranil některé překážky, které bránily stíhání korupce na vysoké úrovni, neboť došlo k úpravě postupů v souvislosti s režimy imunity a promlčením. Značné znepokojení vyvolaly změny trestněprávní úpravy z června 2019, a to zejména v souvislosti s kriminalizací úplatkářství. Situaci sice vyřešily následné změny právní úpravy, u již projednávaných věcí však problém přetrvává. Lobbování nadále zůstává v Řecku z větší části neregulované a neúplný je i rámec pro ochranu oznamovatelů („whistleblowers“).

Ústava upravuje ochranu svobody projevu a právo na přístup k veřejným informacím. Jsou zavedeny mechanismy pro zajištění plurality sdělovacích prostředků a práv tisku. Existují však jisté pochybnosti ohledně účinnosti pravidel, jejichž cílem je zajistit transparentnost vlastnictví sdělovacích prostředků. Hlavní obavy jsou spojeny s nedostatečností mechanismů, které mají zajistit dodržování profesních norem v oblasti žurnalistiky, a nejistými pracovními podmínkami novinářů, které vyplývají mimo jiné z hospodářské a finanční krize.

Řecký systém brzd a protivah se v praxi potýká s určitými problémy. V posledních letech se zejména ocitl pod velkým tlakem proces přijímání právních předpisů, a to především v důsledku hospodářské a finanční krize. Nebyly zde v plném rozsahu dodržovány zásady zlepšování právní úpravy, tento problém by však měla vyřešit komplexní úprava nedávno přijatá v této oblasti, jež je nyní postupně prováděna. Ochranu základních a ústavních práv zajišťují soudy a nezávislé orgány. Řecko postrádá konkrétní podpůrný rámec pro občanskou společnost a některé organizace občanské společnosti působící v oblasti migrace vyjádřily obavy, že se zužuje jejich prostor pro činnosti v terénu.

I. SYSTÉM SOUDNICTVÍ

Systém soudů je v Řecku založen na oddělení obecných občanských a trestních soudů a správních soudů. Nejsou zřízeny žádné specializované obchodní, pracovní či daňové soudy, popř. zvláštní soudy pro oblast sociálního zabezpečení. Všechny takové věci spadají do běžné působnosti občanských nebo správních soudů. Občanské soudy sestávají ze 154 smírčích soudů, 63 soudů prvního stupně, 19 odvolacích soudů a Nejvyššího soudu, který je kasačním soudem. Trestní soudy se dělí na 41 soudů pro méně závažné trestné činy, 63 soudů prvního stupně, 19 odvolacích soudů a Nejvyšší soud. Správní soudy jsou tvořeny 30 správními soudy prvního stupně, 9 odvolacími správními soudy a Státní radou. Řecká ústava rovněž předpokládá existenci určitého počtu zvláštních soudů¹. U některých soudů byla zřízena zvláštní oddělení pro některé konkrétní věci, jako například námořní spory a spory v oblasti ochranných známek či duševního vlastnictví. Účetní dvůr má dvojí povahu – částečně působí jako soud a částečně jako správní orgán pověřený auditem veřejných účtů². Řecko nemá formálně žádný ústavní soud, přičemž pravomoc přezkoumávat ústavnost právních předpisů přísluší všem řeckým soudům. Soudci a státní zástupci tvoří konsolidovaný orgán „soudců a státních zástupců“, pro nějž platí do značné míry homogenní systém výběrových řízení, kariérního postupu, jakož i práv a povinností. Řecký systém tvoří výhradně soudci a státní zástupci z povolání. Ti jsou přidělováni k občanským či trestním soudům, popř. ke správním soudům. Státní zastupitelství jsou organizována do 63 státních zastupitelství při soudech prvního stupně, 19 státních zastupitelství při odvolacích soudech a Nejvyššího státního zastupitelství při Nejvyšším soudu. Nad rámec toho existuje také státní zástupce pro hospodářské a finanční trestné činy a státní zástupce pro trestné činy korupce. V Řecku funguje 63 advokátních sdružení – jedno v každém sídle soudu prvního stupně.

Nezávislost

Všechny tři uvedené složky soudnictví se těší vysoké míře samosprávy. Existují tři nejvyšší soudní rady, jedna pro každou z hlavních složek soudnictví³. V těchto orgánech není zastoupena moc výkonná ani zákonodárná⁴. Rady rozhodují o jmenování, povýšení, přeložení a přidělení soudců v rámci příslušných složek soudnictví, přičemž Nejvyšší soudní rada pro občanské a trestní soudnictví rozhoduje i o státních zástupcích. Nejvýše postavení soudci a státní zástupci v Řecku, například předseda a místopředseda Státní rady či Nejvyššího soudu, jsou dle řecké ústavy jmenováni prezidentským dekretem na návrh Rady ministrů. Tato skutečnost byla předmětem určité kritiky ze strany Skupiny států proti korupci (GRECO)

¹ Portál evropské e-justice, Systém soudní moci v členských státech – Řecko.

² Účetní dvůr, který je jedním ze tří nejvyšších soudů, má výlučnou pravomoc provádět audit státních výdajů a souvisejících případů, například případů vyplývajících z auditu neoprávněného navýšení majetku osob povinných podávat majetkové přiznání (uvedeno v článku 1 zákona 3213/2003), a vyvodit náležitou finanční odpovědnost.

³ Vlastní soudní radu mohou mít i zvláštní soudy zřízené v souladu s ústavou.

⁴ Tři nejvyšší soudní rady (jedna pro občanské a trestní soudnictví, jedna pro správní soudnictví a jedna pro Účetní dvůr) sestávají z předsedy příslušného soudu (Nejvyššího soudu, Státní rady a Účetního dvora) a členů uvedeného soudu vybraných losem a dále ze dvou soudců z příslušné složky soudnictví (bez hlasovacího práva); členem Nejvyšší soudní rady pro občanské a trestní soudnictví je kromě toho i státní zástupce při Nejvyšším soudu spolu se svými dvěma náměstky, zatímco členem Nejvyšší soudní rady pro správní soudnictví je také generální státní komisař působící ve Státní radě a členem Nejvyšší soudní rady pro Účetní dvůr je generální státní komisař, který působí u Účetního dvora (viz čl. 90 odst. 1 až 4 Ústavy ve spojení s články 67, 72 a 78 zákona č. 1756/1988, o organizaci soudů a postavení soudců a státních zástupců). Výše uvedené rady by měly být v budoucnosti rozšířeny v návaznosti na povýšení dalších osob do vyšších funkcí, a to u Nejvyššího soudu (soudci a státní zástupci), Státní rady a Účetního dvora (člen rady a generální komisař) a Odvolacího soudu (funkce předsedů jednotlivých úseků a státních zástupců).

zřízené Radou Evropy, Řecko však dosud příslušný systém nezměnilo⁵. Změna ve způsobu výběru by rovněž vyžadovala změnu ústavy, jelikož způsob jmenování soudců a státních zástupců na příslušné soudy je stanoven právě ústavou⁶.

Úroveň vnímané nezávislosti soudnictví je průměrná. Nezávislost soudnictví považuje za poměrně dobrou či velmi dobrou 53 % veřejnosti, přičemž tento podíl v posledních letech klesá. Mezi podniky činí tento údaj stabilně 51 %⁷.

Kvalita

V uplynulých letech byla v souvislosti s ekonomickými ozdravnými programy zahájena celá řada reforem, výsledky jejich provádění se však různí. Reformní opatření zahrnovala mimo jiné tyto změny v organizaci soudů: snížení počtu smírčích soudů, opatření ke zlepšení řízení soudů a zrychlení výkonu spravedlnosti, širší využívání nástrojů informačních technologií (IT) u soudů⁸, zavádění a propagaci mechanismů alternativního řešení sporů, revizi významných kodifikovaných právních předpisů⁹, jakož i zahájení reformy a konsolidaci složitého legislativního rámce¹⁰. Provádění reforem však doposud vedlo ke smíšeným výsledkům. Zbývá vyřešit řadu problémů, včetně špatné dostupnosti on-line informací o systému soudní moci pro veřejnost, chybějících opatření k zajištění strojově čitelných soudních rozhodnutí či neexistence průzkumů mezi účastníky jednání nebo právníky¹¹. Byla však zaznamenána jistá zlepšení, například v oblasti dostupnosti prostředků pro elektronická podání, sledování jednotlivých fází řízení, nebo ve formě propagace a pobídek v souvislosti s využíváním metod alternativního řešení sporů¹². Příslušné orgány rovněž poukázaly na pozitivní vývoj, pokud jde o využívání mediace v obchodněprávních a rodinných/rodičovských sporech¹³. Pokud jde o zdroje, všeobecné výdaje vlády na systém soudnictví směřují patrně téměř výhradně na pokrytí mzdových nákladů¹⁴.

V souvislosti s pandemií onemocnění COVID-19 se Řecko pokusilo urychlit digitalizaci své veřejné správy¹⁵. V květnu 2020 ministerstvo spravedlnosti ve spolupráci s ministerstvem digitální správy prostřednictvím stávající sítě středisek občanských služeb umožnilo digitální/elektronické vydávání patnácti osvědčení, např. různých osvědčení v

⁵ GRECO – čtvrté kolo hodnocení – zpráva o plnění, bod 57, kde se uvádí, že tyto funkce podléhají potenciálně silnému vlivu ze strany výkonné moci a doporučuje se provést revizi způsobu výběru nejvyšších soudců a státních zástupců a zapojit do tohoto procesu i jejich kolegy.

⁶ Ustanovení čl. 90 odst. 5 Ústavy Řecka. V únoru 2019 parlament nepřijal změnu tohoto ustanovení.

⁷ Obr. 44 a 46, srovnávací přehled EU o soudnictví 2020. Úroveň vnímané nezávislosti soudnictví je klasifikována takto: velmi nízká (méně než 30 % respondentů vnímá nezávislost soudnictví jako poměrně dobrou či velmi dobrou), nízká (30–39 %), průměrná (40–59 %), vysoká (60–75 %), velmi vysoká (více než 75 %).

⁸ Evropská komise poskytuje technickou podporu řeckému Ministerstvu spravedlnosti v rámci programu na podporu strukturálních reforem v oblasti zlepšování soudní správy a modernizace systému hodnocení a kariérního postupu soudců.

⁹ Občanský soudní řád, trestní řád, soudní řád správní, správní řád, statut Účetního dvora, jednací řád Účetního dvora, trestní zákoník, insolvenční řád, zákon o soudní správě (v procesu přípravy) a zákon o postavení soudců a státních zástupců (v procesu přípravy), zákon o soudních úřednících (v procesu přípravy).

¹⁰ Podrobnosti viz Evropská komise, Zpráva o Řecku za rok 2019, SWD(2019) 1007 final, s. 57–58; Zpráva o Řecku za rok 2020, SWD(2020) 507 final, s. 62.

¹¹ Obr. 22, 29, 31 a 41, srovnávací přehled EU o soudnictví 2020.

¹² Obr. 27 a 30, srovnávací přehled EU o soudnictví 2020.

¹³ Informace získané v souvislosti s návštěvou Řecka.

¹⁴ Obr. 34, srovnávací přehled EU o soudnictví 2020.

¹⁵ Řecko nevyhlásilo v souvislosti s pandemií onemocnění COVID-19 nouzový stav.

oblasti dědického¹⁶ a obchodního práva. Rovněž spojilo dvacet různých osvědčení v oblasti insolvenčního práva do jediného formuláře, který je v elektronické podobě dostupný ve všeobecném obchodním rejstříku.

Příslušné orgány nedávno zahájily iniciativu směřující ke zřízení specializovaných kolegií u občanských a správních soudů. Tato nová kolegia se mají zabývat konkrétními kategoriemi případů, jako jsou žaloby na náhradu škody na základě porušení vnitrostátních a unijních právních předpisů v oblasti elektronické komunikace, energetiky a ochrany osobních údajů¹⁷. V právnícké komunitě probíhá diskuse o systematictější reformě soudních obvodů tak, aby lépe zohledňovaly současnou demografickou situaci, vývoj v oblasti informačních a komunikačních technologií a další relevantní parametry¹⁸.

Účinnost

Soudní systém se nadále potýká s celkově nízkou mírou účinnosti. Ze statistik soudů vyplývá, že především systém občanských soudů stále vykazuje slabou účinnost, neboť se opět prodloužila doba potřebná k vyřízení občanskoprávních a obchodněprávních sporů v prvním stupni (v roce 2018 to bylo 559 dnů oproti 479 dnům v roce 2017)¹⁹. Krom toho stále klesá produktivita soudů prvního stupně, pokud jde o míru vyřízených sporných občanskoprávních a obchodněprávních věcí (86,3 % v roce 2018 ve srovnání s 96,0 % v roce 2017)²⁰, což znamená, že Řecko čelí zjevnému nebezpečí nárůstu počtu nevyřízených věcí²¹. Zainteresované strany poukázaly na řadu procesních problémů, které stále přetrvávají, ačkoli je měla vyřešit novela občanského soudního řádu. Tyto problémy se týkají například délky sporných občanskoprávních a obchodněprávních řízení či řízení o výkonu rozhodnutí. Pracuje se na zprávě o provádění občanského soudního řádu a byla již formulována řada doporučení²². Zainteresované strany uvedly, že s podobnými problémy a značnými průtahy ve vyřizování věcí se potýká i trestní soudnictví²³. Naproti tomu úsek správního soudnictví dále zvyšuje svou produktivitu, přičemž udržuje vysokou míru vyřízených případů (163,5 % v roce 2018), zkracuje dobu potřebnou k řešení správních sporů v prvním stupni a snižuje počet nevyřízených věcí (počet vyřízených věcí převyšuje počet nových případů)²⁴. Nicméně doba potřebná k řešení správních věcí v prvním stupni (601 dnů v roce 2018) i počet projednávaných věcí zůstávají na poměrně vysoké úrovni²⁵.

¹⁶ Komuniké Ministerstva spravedlnosti ze dne 25. května 2020.

¹⁷ Evropská komise, Zpráva o posíleném dohledu z května 2020, s. 28 a 106.

¹⁸ Pikrammenos, „Plánování soudních obvodů: rozhodnutí zákonodárce se zásadním významem pro systém soudní moci“, in: „Soudnictví v Řecku“, Dianeosis 2019 („Δικαστική Χωροταξία: επιλογή του νομοθέτη με μερίζονα σημασία για το δικαστικό σύστημα“, στο συλλογικό έργο „Η Δικαιοσύνη στην Ελλάδα“, Διανέοσις 2019).

¹⁹ Obr. 6, srovnávací přehled EU o soudnictví 2020.

²⁰ Obr. 11, srovnávací přehled EU o soudnictví 2020.

²¹ Obr. 11 a 14, srovnávací přehled EU o soudnictví 2020.

²² Evropská komise, Zpráva o posíleném dohledu z května 2020, Institutional Paper Series 127, s. 73.

²³ Příspěvek od organizace Transparency International do zprávy o právním státu pro rok 2020, s. 11. Podle informací, které byly získány v souvislosti s návštěvou Řecka, vede tato skutečnost často k tomu, že řízení o přestupcích končí legislativním opatřením přijatým *ad hoc*, což fakticky vede k beztrestnosti široké škály přestupků (pro nedávný příklad této praxe viz například článek 63 zákona č. 4687/2020).

²⁴ Obr. 12, 8 a 15, srovnávací přehled EU o soudnictví 2020.

²⁵ Obr. 9 a 15, srovnávací přehled EU o soudnictví 2020.

II. PROTİKORUPČNÍ RÁMEC

Řecko zavedlo komplexní protikorupční strategický rámec, a to konkrétně ve formě národního protikorupčního akčního plánu (NACAP). Na jeho provádění dohlíží Národní úřad pro transparentnost, který byl zřízen v roce 2019 s cílem zlepšit spolupráci a koordinaci mezi různými auditními a kontrolními orgány. V uplynulých letech země podnikla řadu kroků k revizi svého protikorupčního právního rámce. V rámci posledního ústavního přezkumu z roku 2019 došlo k úpravě režimu imunity členů parlamentu a ministrů. V současné době je v praxi prováděno několik protikorupčních právních předpisů, které byly v posledních letech novelizovány. Jedná se především o právní předpisy upravující financování politických stran a majetková přiznání. V souvislosti s posledně zmiňovanými předpisy byl zaveden on-line systém pro podávání majetkových přiznání, který je již plně funkční. Režim ochrany oznamovatelů je v současné době předmětem jednání. Lobbování není zatím regulováno.

V roce 2012 získalo Řecko v indexu vnímání korupce organizace Transparency International 36 bodů ze 100, zatímco v roce 2019²⁶ to bylo 48 bodů ze 100, což řadilo Řecko na sedmnácté místo v EU a šedesáté místo na světě. Podle nejnovějšího průzkumu Eurobarometr o korupci se 95 % respondentů domnívá, že korupce je v Řecku rozšířená (průměr pro EU: 71 %) ²⁷. Rovněž 95 % podniků považuje korupci za rozšířenou, přičemž více než polovina (58 %) uvedla, že korupce představuje problém při podnikání²⁸. Dále bylo podle 36 % respondentů úspěšně stíháno dostatečné množství trestných činů k tomu, aby byli občané odrazeni od korupčního jednání (průměr pro EU je 36 %), a 20 % společností má za to, že podniky a lidé usvědčení z uplácení vyšších úředníků jsou odpovídajícím způsobem potrestáni, přičemž průměr pro EU činí 31 %.

Nedávno došlo k úpravě trestněprávních předpisů a o některých dalších změnách se uvažuje. V uplynulých letech provedlo Řecko řadu kroků směřujících ke změně protikorupčního legislativního rámce, kriminalizaci různých skutkových podstat korupce a zavedení přiměřených a odrazujících sankcí. Změny přijaté v červnu 2019, v jejichž důsledku došlo ke snížení závažnosti trestného činu úplatkářství na úroveň přečinu a snížení související sankce, byly v listopadu 2019 zrušeny. Ke zrušení došlo v reakci na obavy vyjádřené Skupinou států proti korupci (GRECO) a Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), které v tomto ohledu rovněž vydaly řadu doporučení²⁹. Vzhledem k zásadě *lex mitior*³⁰ platné v řeckém trestním právu však bude zkrácením promlčecí lhůty či mírnějšími sankcemi³¹ dotčena řada projednávaných věcí.

Byla posílena spolupráce a koordinace mezi různými auditními a kontrolními orgány. V reakci na institucionální roztržičnost a nedostatečnou koordinaci bylo šest původně samostatných auditorických orgánů sloučeno do nového Národního úřadu pro transparentnost (NTA), který byl zřízen v srpnu 2019³². Tento úřad má šest regionálních poboček a odpovídá za celkové plánování, koordinaci, dohled a hodnocení účinnosti všech kontrolních mechanismů. Do jeho oblasti působnosti spadá i předcházení, odhalování a řešení podvodů a

²⁶ Transparency International Řecko: <https://www.transparency.org/en/countries/greece>.

²⁷ Bleskový průzkum Eurobarometr 502 (2020), korupce.

²⁸ Bleskový průzkum Eurobarometr 482 (2019), postoje podniků ke korupci v EU.

²⁹ GRECO, zvláštní zpráva o Řecku (bod 34); Evropská komise, Zpráva o Řecku za rok 2020, SWD(2020) 507 final.

³⁰ *Lex mitior* je zásadou použití mírnějšího předpisu a představuje obecnou zásadu vnitrostátního trestního práva i unijního práva.

³¹ Podrobnosti viz Evropská komise, Zpráva o Řecku za rok 2020, SWD(2020) 507 final, s. 64, 65.

³² Zákon č. 4622/2019.

korupce ve veřejném sektoru, jakož i zvyšování povědomí. Úřad odpovídá za celkovou koordinaci národního protikorupčního akčního plánu (NACAP), který představuje rámec pro plánování a monitorování úsilí v oblasti předcházení korupci a jejího potírání od roku 2013³³. Národní úřad pro transparentnost spolupracuje s dalšími správními subjekty a státními zastupitelstvími; má pravomoc ukládat správní sankce a jeho inspektoři/auditoři mohou provádět předběžné šetření nebo vyšetřování na základě příkazu státního zástupce. Provozní nezávislost, jakož i správní a finanční autonomie úřadu jsou zakotveny v zákoně, přičemž činnost úřadu podléhá kontrole ze strany parlamentu.

Za potírání korupce politiků a vysoce postavených úředníků odpovídají dva specializované protikorupční útvary. Státní zastupitelství, které se zaměřuje na hospodářské trestné činy, a státní zastupitelství specializující se na případy korupce se těší podpoře ze strany zvláštních vyšetřovacích orgánů, jako je Generální ředitelství Útvaru pro finanční a hospodářskou kriminalitu (SDOE) či Policie pro finanční kriminalitu. V návaznosti na konkrétní doporučení OECD se Řecko snaží zajistit dostatek lidských i technických zdrojů pro orgány pověřené vyšetřováním a stíháním této kriminality³⁴.

Ústavní novelou byly učiněny důležité kroky k odstranění překážek, které bránily stíhání korupce na vysoké úrovni. V roce 2019 došlo ke změně ustanovení ústavy, jež upravují režim imunity členů parlamentu, jakož i úřadujících či bývalých ministrů. V rámci předchozí právní úpravy byla možnost trestního stíhání úřadujících a bývalých členů vlády značně omezena složitým a časově omezeným procesem získávání souhlasu parlamentu v různých fázích trestního řízení. Byla rovněž zrušena zvláštní promlčecí lhůta, čímž došlo k odstranění některých významných právních překážek, které bránily stíhání korupce na vysoké úrovni, zejména díky zrušení lhůty, v níž musel parlament schválit návrh na zahájení trestního stíhání proti úřadujícím či bývalým ministrům³⁵. Příslušná ustanovení vstoupila v platnost dne 28. listopadu 2019 a na již probíhající řízení se nebudou zpětně vztahovat.

V současné době je prováděno několik důležitých dříve schválených protikorupčních reforem. Po řadě legislativních reforem má země moderní zákon o financování politických stran³⁶. Problematické je však patrně jeho úplné uvedení do praxe, protože zatím nejsou plně účinné kontrolní mechanismy a příslušný parlamentní výbor pro audit doposud neuložil sankce žádné z politických stran³⁷.

Řecko zavedlo několik reforem, jejichž cílem bylo zlepšit a posílit právní rámec systému majetkových přiznání. Od roku 2016 jsou majetková přiznání pro všechny příslušné kategorie podávána elektronicky³⁸ a systém je již plně funkční. Příslušný zákon o podávání majetkových přiznání a zveřejňování finančních zájmů povinnými osobami byl v roce 2018 opět novelizován a aktuálně stanoví, že všechny dotčené osoby budou muset znovu podat majetková přiznání za roky 2015, 2016 a 2017³⁹. Za přijímání a audit majetkových přiznání

³³ Národní úřad pro transparentnost (2018): Protikorupční akční plán na období 2018–2021. Řecko přijalo svůj první národní protikorupční akční plán v březnu 2013. Plán byl aktualizován v srpnu 2015.

³⁴ OECD (2018): Zpráva navazující na fázi 3a: dodatečná písemná zpráva Řecka.

³⁵ Evropská komise, Zpráva o Řecku za rok 2020, (SWD(2020) 507 final.

³⁶ Zákon č. 3023/2002, ve znění zákona č. 4304/2014, zákona č. 4472/2017, zákona č. 4475/2017 a zákona č. 4509/2017.

³⁷ Evropská komise, Zpráva o Řecku za rok 2020, SWD(2020) 507 final.

³⁸ Pravidla pro majetková přiznání stanovená zákonem č. 3213/2003, ve znění platném po přijetí zákona č. 4571/2018.

³⁹ Úřední věstník 186 /A/ 30. 10. 2018. Zákon č. 4571/2018 stanovil, že všechny kategorie povinných osob musí znovu předložit majetková přiznání za roky 2015, 2016 a 2017.

odpovídají čtyři hlavní orgány: i) výbor parlamentu pro šetření majetkových příznání (CIDA), tzv. výbor 3-A, který se skládá z jedenácti členů a odpovídá za dohled nad financováním politických subjektů (jako jsou politické strany a političtí činitelé) a majetkovými příznáními a za ukládání příslušných sankcí. Výboru pomáhá zvláštní útvar sestávající z dvaceti zaměstnanců, v jehož čele stojí odborník ze zvláštního sekretariátu Úřadu pro vyšetřování finanční kriminality; ii) Útvar pro vyšetřování zdrojů financování při Úřadu pro vyšetřování trestných činů praní špinavých peněz (FIU), který odpovídá za audit majetkových příznání několika kategorií úředních osob a osob vykonávajících úkoly související s řízením ve specifických soukromých právních subjektech; iii) Útvar policie pro vnitřní záležitosti, který odpovídá za audit majetkových příznání příslušníků policie; a iv) ředitel Národního úřadu pro transparentnost, který přijímá a ověřuje majetková příznání správních kontrolních orgánů (inspektorů, auditorů, vyšetřovatelů). Všechny čtyři orgány jsou na sobě navzájem nezávislé a jejich činnosti nejsou nijak formálně koordinovány. Krom toho jsou další dozorové orgány oprávněny kontrolovat majetková příznání *ad hoc* na základě konkrétního podnětu⁴⁰.

Nedávnou reformou byla zavedena nová ustanovení o střetu zájmů. Ta se týkají členů vlády, generálních a zvláštních tajemníků a koordinátorů decentralizovaných správních orgánů, předsedů nebo vedoucích nezávislých úřadů, jakož i předsedů, místopředsedů, guvernérů, náměstků a generálních ředitelů veřejnoprávních a soukromoprávních subjektů⁴¹, s výjimkou osob uvedených v Ústavě, které se zodpovídají pouze parlamentu a nikoli vládě. Několik omezení a pravidel pro neslučitelnost funkcí státních úředníků stanoví kodex pro státní úředníky. Pro členy parlamentu platí obdobně ustanovení kodexu chování členů parlamentu⁴². Porušení těchto ustanovení může vést ke kárnému postihu⁴³.

Lobbování nadále zůstává v Řecku z větší části neregulované a neúplný je i rámec pro ochranu oznamovatelů („whistleblowers“). V současné době nejsou uloženy žádné zvláštní povinnosti ohledně registrace lobbistů či oznamování kontaktů mezi úředními osobami a lobbisty. V současné době se však připravuje návrh zákona v tomto směru. Řecko nemá zavedený žádný všeobecný právní rámec pro ochranu oznamovatelů. Některá ustanovení platí v rámci režimu „svědků ve veřejném zájmu“⁴⁴, který zavádí omezenou ochranu před trestním stíháním pro osoby podávající svědectví o určitých trestných činech, včetně korupce. Určité kroky byly učiněny k vytvoření pokynů pro ochranu oznamovatelů v soukromém sektoru⁴⁵; součástí národního protikorupčního akčního plánu pro období 2018–2021 je sice legislativní iniciativa směřující k zavedení efektivního mechanismu ochrany oznamovatelů, je však třeba vytvořit všeobecný rámec v této oblasti.

V roce 2019 došlo ke změně právního rámce v souvislosti s fenoménem „otáčivých dveří“. Předchozí právní úprava stanovila, že úřední osoby zastávající vyšší funkce se musí

⁴⁰ Účetní dvůr rovněž rozhoduje v případech vyplývajících z auditu neoprávněného navýšení majetku osob povinných podávat majetkové příznání (uvedeno v čl. 1 zákona 3213/2003), u kterých žalobu podává státní zástupce při Účetním dvoře v návaznosti na audit, který provedly příslušné správní subjekty. Cílem auditu je zjistit navýšení majetku, který je považován za výsledek korupce, a požadovat jeho vrácení (čl. 3B odst. 4 a 12 zákona 3213/2003, čl. 118 zákona 4700/2020) po odpovědných osobách.

⁴¹ Článek 71 zákona č. 4622/2019.

⁴² Článek 3 kodexu chování členů parlamentu.

⁴³ Úřad Organizace spojených národů pro drogy a kriminalitu (2018) – tematický souhrn relevantních informací poskytnutých Řeckem – systémy pro poskytování informací o majetku a finančních zájmech.

⁴⁴ Zákon č. 4254/2014.

⁴⁵ OECD (2018), Pokyny pro ochranu oznamovatelů určené společností v Řecku. Tyto pokyny byly vypracovány s podporou EU.

po dobu dvou let zdržet výkonu jakékoli soukromé profesní činnosti, která by byla obdobná jejich předchozí funkci. Za porušení uvedených ustanovení následoval trest v podobě několika různých sankcí, například ve formě pokuty, zákazu být jmenován do úřední funkce po dobu deseti let či výmaz z příslušného vnitrostátního rejstříku⁴⁶. Tato ustanovení však byla zrušena novými změnami právní úpravy, které zkrátily čekací lhůtu po skončení funkce ze dvou let na jeden rok a vypustily ustanovení o sankcích⁴⁷. Nezávislá Etická komise zřízená v rámci Národního úřadu pro transparentnost je odpovědná za udělování tohoto povolení (nebo za povolování této činnosti za zvláštních podmínek) a za navrhování sankcí podle zákona, které ukládá ředitel Národního úřadu pro transparentnost.

III. PLURALITA SDĚLOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

Řecký právní rámec upravující pluralitu sdělovacích prostředků se opírá o soubor ústavních záruk a legislativních opatření. V ústavě je zakotvena zejména svoboda projevu. Jsou zavedeny mechanismy pro zajištění plurality sdělovacích prostředků a práv tisku. Na řecké sdělovací prostředky dopadla hospodářská krize, v jejímž důsledku jsou společnosti, které je provozují, i samotní novináři nyní finančně zranitelnější⁴⁸.

V zemi je garantována nezávislost regulačního orgánu v oblasti audiovizuálních mediálních služeb, chybí mu však potřebné zdroje. Na segment rozhlasového a televizního vysílání dohlíží Národní rada pro rozhlasové a televizní vysílání (NCRTV), která jej i reguluje. Její nezávislost je zakotvena v ústavě⁴⁹ a její právní rámec se řídí zákonem o sdělovacích prostředcích⁵⁰. Národní rada pro rozhlasové a televizní vysílání (NCRTV) je devítičlenným orgánem sestávajícím z předsedy, místopředsedy a sedmi členů, které jmenuje plénum předsedů, což je zvláštní orgán parlamentu pověřený jmenováním nezávislých orgánů, v němž jsou zastoupeny všechny politické strany⁵¹. Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků ve své zprávě za rok 2020 („MPM 2020“) konstatoval nízké riziko ohrožení její nezávislosti a účinnosti. Zpráva MPM 2020 však rovněž uvádí, že neexistují žádné zvláštní záruky, které by zabránily svévolnému rozhodování jménem státu, pokud jde o rozpočtové zdroje příslušného orgánu. Dále konstatuje, že ačkoli platí pravidla o neslučitelnosti funkcí, postupy jmenování nejsou dostatečně transparentní a požadovaná kvalifikace je stanovena jen obecně, což nevylučuje výběr člena na základě politických kritérií⁵². Během návštěvy Řecka bylo zmíněno, že Národní rada pro rozhlasové a televizní vysílání (NCRTV) nedisponuje dostatečnými finančními a personálními zdroji k plnění všech svých úkolů, zejména pokud jde o monitorování audiovizuálních mediálních služeb poskytovaných v regionech a ostrovech nejvzdálenějších od Atén, jejichž vysílání není v hlavním městě dostupné. Příslušné orgány zahájily proces provedení revidované směrnice o audiovizuálních mediálních službách ve vnitrostátním právu⁵³. Uvedená směrnice posiluje nezávislost regulačních orgánů pro audiovizuální média tím, že zajišťuje jejich právní

⁴⁶ Článek 23 zákona č. 4440/2016.

⁴⁷ Zákon č. 4622/2019 (článek 119), o výkonné státní moci: organizace, fungování a transparentnost vlády, správních orgánů a ústřední veřejné správy, který vstoupil v platnost v srpnu 2019.

⁴⁸ V roce 2020 zaujímal Řecko 65. příčku na světě ve světovém indexu svobody tisku organizace Reportéři bez hranic (Reporters without Borders).

⁴⁹ Ustanovení čl. 15 odst. 2 Ústavy.

⁵⁰ Zákon 4339/2015 a rovněž zákony 1866/1989, 2328/1995, 2644/1998, 2863/2000 a další, ve znění pozdějších předpisů.

⁵¹ Příspěvek Řecka do zprávy o právním státu pro rok 2020.

⁵² Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků, zpráva za rok 2020.

⁵³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1808 ze dne 14. listopadu 2018, kterou se mění směrnice 2010/13/EU.

nezávislost na státu a také funkční nezávislost na státu a jakémkoli jiném veřejném či soukromém subjektu.

Jen částečně je zajištěna transparentnost vlastnické struktury sdělovacích prostředků, zejména pokud jde o audiovizuální mediální služby. Zatímco audiovizuální média mají povinnost podávat zprávy o své vlastnické struktuře Národní radě pro rozhlasové a televizní vysílání (NCRTV)⁵⁴, tištěná média nejsou povinna ve svých publikacích uvádět svého vlastníka. Je však třeba zmínit, že provozovatelé sdělovacích prostředků musí informace o vlastnictví poskytnout vnitrostátním orgánům za účelem zápisu do rejstříku regionálního a místního tisku⁵⁵. Informace o vlastnicích zpravodajských médií jsou veřejnosti přístupné pouze částečně, zejména pokud jde o skutečné majitele⁵⁶. Zpráva MPM 2020 vyhodnotila riziko spojené s transparentností vlastnictví sdělovacích prostředků jako středně vysoké; konkrétně uvádí, že „*vnitrostátní právní předpisy se nevyznačují jasnými ustanoveními o zveřejňování informací o vlastnictví zpravodajských médií*“. Co se týče transparentnosti vlastnictví on-line médií, řecké orgány uvádějí, že generální sekretariát pro sdělovací prostředky a komunikaci zahájil provoz rejstříku on-line médií s názvem „e-media“⁵⁷. Tento rejstřík je určen všem vlastníkům sdělovacích prostředků, které působí on-line (ve formě internetových stránek) a nabízí je k registraci jejich on-line činnosti.

Kritéria pro rozdělování nepřímých státních dotací jsou považována za spravedlivá. Zpráva MPM 2020 uvádí, že kritéria pro nepřímé státní dotace (např. dotace na poštovné, snížená daň z přidané hodnoty a sazby pro elektronické komunikační služby) jsou nastavena spravedlivým způsobem. Zainteresované strany však vyjádřily obavy ohledně nedostatečné finanční podpory novinářů ze strany vlády a také ohledně netransparentního zadávání státní reklamy v souvislosti s pandemií⁵⁸. Řecké orgány uvádějí, že na provádění komunikačních programů a činnost veřejnoprávních poskytovatelů služeb a organizací dohlíží generální sekretariát pro komunikaci a média. Všichni poskytovatelé služeb a všechny organizace provozující komunikační program s rozpočtem přesahujícím 30 000 EUR jsou povinni podat příslušnou žádost generálnímu sekretariátu ke schválení. Podle zprávy MPM 2020 je však transparentnost tohoto režimu problematická, neboť částky vyplácené způsobilým tištěným médiím nejsou zveřejňovány.

Svoboda projevu je zakotvena v ústavě. V důsledku nedávných změn trestního zákoníku byl zrušen trestný čin rouhání. Mezi možné sankce za pomluvu patří i trest odnětí svobody. V ústavě je zakotveno také právo na informace. To zahrnuje i právo na přístup k listinám v držení veřejných subjektů. Omezení jsou vymezena v souladu s mezinárodními normami a existují mechanismy pro podávání opravných prostředků. Neúplný zůstává regulační rámec pro ochranu oznamovatelů, kteří často představují důležitý zdroj informací pro novináře. Podle zprávy MPM 2020 existují obavy zejména v souvislosti s nedostatečnými mechanismy pro zajištění dodržování profesních norem v oblasti žurnalistiky. Zainteresované strany

⁵⁴ Revidovaná směrnice o audiovizuálních mediálních službách vybízí členské státy k přijetí legislativních opatření, která stanoví, že poskytovatelé mediálních služeb spadající do jejich pravomoci zpřístupní informace o své vlastnické struktuře, včetně skutečných majitelů.

⁵⁵ Články 20 a 22 zákona č. 4557/2018 upravující centrální rejstřík skutečných majitelů.

⁵⁶ Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků, zpráva za rok 2020. Podle řeckých orgánů mají na základě nového ministerského rozhodnutí (667/2020) všechny subjekty podnikající v Řecku nyní povinnost vést zvláštní evidenci skutečných majitelů, ze které lze zjistit informace o jejich skutečných majitelích a o celém řetězci vlastnické struktury. Tato povinnost se vztahuje rovněž na společnosti působící v oblasti médií.

⁵⁷ Rejstřík on-line médií „e-media“ je k dispozici zde: <https://emedia.media.gov.gr/>.

⁵⁸ Informace získané v souvislosti s návštěvou Řecka.

uvedly, že orgány sdružení novinářů pro etické otázky nejsou příliš aktivní a nejsou schopny účinně monitorovat etickou stránku žurnalistiky či jiné záležitosti; současně ale poukázaly na relativně dobrou situaci on-line mediálního prostředí v Řecku, zejména na místní úrovni⁵⁹.

Novináři se potýkají s problémy v oblasti pracovních podmínek a bezpečnosti. Pracovní podmínky zůstávají problematické, dochází k útokům na novináře a je jim vyhrožováno tělesnou újmu. V nedávné době bylo hlášeno hned několik útoků na novináře⁶⁰. Evropské středisko pro svobodu tisku a sdělovacích prostředků (European Centre for Press and Media Freedom – ECPMF) uvádí, že až na několik málo výjimek ohrožují bezpečnost novinářů v Řecku především krajně pravicoví extremisté⁶¹. V letech 2019 a 2020 Platforma Rady Evropy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinářů⁶² a platforma Mapování svobody sdělovacích prostředků (Mapping Media Freedom)⁶³ vydaly devět varování spojených s pomlouvačnými kampaněmi proti novinářům, útoky na novináře, kteří se zabývali otázkami migrace a uprchlíků, a státní finanční podporou sdělovacích prostředků v souvislosti s koronavirem. Právní pomoc, omezenou finanční podporu a školení pro novináře poskytují v Řecku sdružení novinářů.

IV. DALŠÍ INSTITUCIONÁLNÍ OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE SYSTÉMU BRZD A PROTIVAH

Řecko je parlamentní demokracií s jednokomorovým parlamentem. Dělbá moci je zakotvena v ústavě⁶⁴. Legislativní pravomoc náleží parlamentu a prezidentovi⁶⁵ a zákonodárnou iniciativu mají parlament a vláda.

V současné době probíhá reforma legislativního procesu, jejímž cílem je standardizovat a zefektivnit fázi přípravy a zlepšit její kvalitu. Řecká legislativní praxe se až donedávna vyznačovala nedostatečnou soudržností a značnou mírou roztržičnosti. Pro tuto skutečnost se vžila označení „*polynomie*“ či dokonce „*kakonomie*“ a celou situaci ještě více zhoršil nedostatek závazné a komplexní kodifikace právních předpisů⁶⁶. Ve snaze vyřešit tyto problémy byl v roce 2019⁶⁷ přepracován a doplněn normativní rámec osvědčených postupů v oblasti právních předpisů a kodifikace. Tato legislativní iniciativa vyústila v nedávné době v přijetí standardizovaných metod shrnutých v příslušných zásadách, které byly distribuovány celé veřejné správě a jsou k dispozici i on-line⁶⁸.

Cílem komplexní reformy procesu tvorby právních předpisů je zvýšit jejich kvalitu. Až donedávna nebylo posouzení dopadů a konzultace zúčastněných stran součástí zavedené

⁵⁹ Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků, zpráva za rok 2020.

⁶⁰ V prosinci 2018 způsobil rozsáhlé škody bombový útok na televizní stanici SKAI v Aténách. V květnu 2019 zničili žháři vozidlo reportéra CNN Řecko. Evropské středisko pro svobodu tisku a sdělovacích prostředků (ECPMF) uvádí, že v roce 2019 došlo i k útoku anarchistů na sídlo týdeníku Athens Voice, při kterém bylo poškozeno vybavení kanceláří, počítače a nábytek.

⁶¹ Evropské středisko pro svobodu tisku a sdělovacích prostředků (2019), Řecko: Nová demokracie – nová svoboda tisku?

⁶² Rada Evropy, Platforma na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinářů.

⁶³ Evropské středisko pro svobodu tisku a sdělovacích prostředků (ECPMF), Mapování svobody sdělovacích prostředků (Mapping Media Freedom).

⁶⁴ Článek 26 Ústavy.

⁶⁵ Viz předchozí poznámka.

⁶⁶ Sotiropoulos/Christopolous, „Polynomie a kakonomie v Řecku“, Dianeosis 2017 („*Πολυνομία Και Κακονομία Στην Ελλάδα*“); viz též Evropská komise, Zpráva o Řecku za rok 2019, SWD (2019) 1007 final, s. 55.

⁶⁷ Zákon č. 4622/2019 o výkonné státní moci, část 3, hlava C, „Legislativní proces a osvědčené legislativní postupy“, články 57–64, a hlava D, „Kodifikace a přezkum právních předpisů“, články 65–67.

⁶⁸ Zásady pro kodifikaci právních předpisů, legislativní postupy a posouzení dopadů.

praxe přijímání právních předpisů. Cílem zákona o výkonné státní moci z roku 2019⁶⁹ je uskutečnit komplexní reformu procesu tvorby právních předpisů založenou na zásadách a technikách zlepšování právní úpravy s důrazem na posílení úlohy posuzování dopadů. Zákonem byl rovněž zřízen nezávislý vědecký hodnotící orgán, kterého se účastní jak právníci, tak ekonomové, a posílena institucionální struktura právní kodifikace a reformy. Uvádění tohoto zákona o výkonné státní moci do praxe nebylo dosud ukončeno. Příslušné orgány nedávno přijaly podrobné metodologické zásady pro tvorbu právních předpisů a vzor komplexního posouzení dopadů⁷⁰. Zúčastněné strany, jako například řecká národní instituce pro lidská práva⁷¹ či tamní veřejný ochránce práv⁷², uvedly, že návrhy právních předpisů neobdržely dopředu, a neměly tak dostatek času na to, aby se k příslušným ustanovením podrobně vyjádřily. Velmi krátká je navíc často i lhůta pro připomínky ze strany veřejnosti. Tyto nedostatky má řešit nový legislativní postup. Orgány dále uvedly, že se pracuje na omezení četnosti využívání zrychlených řízení a přijímání mimořádných nařízení v rámci legislativního procesu.

Dodržování základních a ústavních práv je garantováno několika způsoby, mj. nezávislými orgány. Vzhledem k tomu, že v Řecku neexistuje žádný formální ústavní soud, umožňuje řecká ústava každému soudci určit, zda právní předpis protiústavním způsobem porušuje ústavní práva určité osoby⁷³. Vzhledem k existenci takového „rozptýleného“ systému ústavního přezkumu přísluší pravomoc přezkoumávat ústavnost právních předpisů všem soudům⁷⁴. Podle Ústavy z roku 1975 byl však zřízen zvláštní *ad hoc* soud, a to konkrétně Nejvyšší zvláštní soud⁷⁵. V rámci své omezené pravomoci je oprávněn přezkoumat ústavnost právních předpisů *ex post* v případě, že dojde k neshodě mezi nejvyššími soudy. Jeho rozsudky ve věci ústavnosti ustanovení zákonů, která byla předmětem přezkumu, jsou pro všechny soudy závazné. Řecký veřejný ochránce práv, který je nezávislým správním orgánem zřízeným v roce 1997, plní úlohu prostředníka mezi občany a orgány veřejné moci, místními samosprávnými orgány, veřejnoprávními subjekty a podniky veřejných služeb a jeho úkolem je chránit občanská práva, potírat nesprávné úřední postupy a zajišťovat dodržování práva na spravedlivé řízení⁷⁶. Řecko dále v roce 1998 zřídilo Národní výbor pro lidská práva jako národní instituci pro lidská práva, která působí jako nezávislý poradní orgán státu v otázkách souvisejících s ochranou a prosazováním lidských práv. V březnu 2017 získal tento výbor opět status A v souladu s obecnými zásadami OSN⁷⁷.

Přístup k informacím, včetně správních rozhodnutí, zajišťuje politika přístupu k informacím státní správy, v rámci které jsou stanoveny záruky transparentnosti. Od

⁶⁹ Zákon č. 4622/2019.

⁷⁰ Tyto zásady byly vypracovány s technickou podporou Evropské komise, viz Evropská komise, Zpráva o posíleném dohledu z května 2020, s. 27, 103.

⁷¹ Informace získané v souvislosti s návštěvou Řecka.

⁷² Evropská síť národních institucí pro lidská práva (ENNHRI), Právní stát v Evropské unii, s. 115.

⁷³ Ustanovení čl. 87 odst. 2 Ústavy, který stanoví, že soudci nejsou povinni se řídit ustanoveními přijatými v rozporu s Ústavou. Ustanovení čl. 93 odst. 4 Ústavy stanoví, že soudy nejsou povinny uplatňovat zákon, jehož obsah je v rozporu s Ústavou.

⁷⁴ Viz například Contiades, Papacharalambous a Papastilianos, Ústava Řecka: Perspektivy členství v EU, in: Vnitrostátní ústavy v Evropě a globální veřejné správy: Demokracie, práva, právní stát, 2019, s. 642–643.

⁷⁵ Článek 100 Ústavy.

⁷⁶ Řecký veřejný ochránce práv je rovněž vnitrostátním orgánem pro rovné zacházení, jehož úkolem je bojovat proti diskriminaci a prosazovat zásadu rovného zacházení bez ohledu na pohlaví, rasový či etnický původ, rodinný stav či společenské postavení, náboženské vyznání či přesvědčení, zdravotní postižení či chronické onemocnění, věk, sexuální orientaci a genderovou identitu.

⁷⁷ Zásady týkající se postavení národních institucí (Pařížské zásady) přijaté rezolucí Valného shromáždění OSN č. 48/134 ze dne 20. prosince 1993.

roku 2010 provozuje Řecko elektronickou platformu („Di@vgeia“), do níž jsou všechny orgány veřejné moci povinny vkládat veškeré správní akty, mimo jiné včetně rozhodnutí o jmenování, rozhodnutí o přidělení grantu, oznámení o personálních změnách a rozhodnutí o státních dotacích občanům⁷⁸. Příslušné právní předpisy dále stanoví, že žádný úkon není považován za platný, pokud není nejprve nahrán do elektronické platformy, do níž mají přístup všechny zúčastněné osoby, a zveřejněn⁷⁹.

Svoboda sdružování je zakotvena v ústavě, ačkoli pro občanskou společnost neexistuje žádný zvláštní rámec upravující její činnost. Řecké orgány uvedly, že stávající právní rámec konkrétně neupravuje založení ani činnost nevládních organizací⁸⁰. V roce 2018 však byl společným ministerským rozhodnutím⁸¹ zřízen „*rejstřík členů řeckých a zahraničních nevládních organizací*“ a v roce 2020 byla přijata další právní úprava⁸². Poslední zmíněnou úpravou byla zavedena a postupně rozšířena pravidla pro registraci a certifikaci řeckých a zahraničních nevládních organizací činných v oblasti azylové politiky, migrace a sociálního začleňování a jsou stanoveny podmínky pro registraci organizací a Ministerstvu pro migraci a azylovou politiku byla udělena pravomoc stanovit dodatečné požadavky na registraci nevládních organizací. To se setkalo s kritikou ze strany některých zainteresovaných subjektů, které se domnívají, že právní úprava činnosti nevládních organizací obsahuje příliš přísné a nepřiměřené požadavky na registraci a certifikaci⁸³. Byl rovněž hlášen nárůst útoků na nevládní organizace pracující s uprchlíky a migranty v Řecku⁸⁴ a byly vyjádřeny obavy, že se „občanský prostor“ pro činnost občanské společnosti v Řecku od roku 2019 zúžil⁸⁵.

⁷⁸ Elektronická platforma je k dispozici na adrese: <https://diavgeia.gov.gr/en>.

⁷⁹ Zákon č. 4210/2013.

⁸⁰ Příspěvek Řecka do zprávy o právním státu pro rok 2020, bod 45.

⁸¹ Společné ministerské rozhodnutí č. 7586/18.

⁸² Zákon č. 4662/2020 ve znění zákona č. 4686/2020.

⁸³ Refugee Support Aegean, Nová pravidla pro občanskou společnost podporující uprchlíky a migranty v Řecku, 2020, s. 1–3; Rada odborníků na právo nevládních organizací, Konference mezinárodních nevládních organizací Rady Evropy, CONF/EXP(2020)4, s. 23.

⁸⁴ Příspěvek organizace Front Line Defenders do zprávy o právním státu pro rok 2020, s. 2–3.

⁸⁵ Příspěvek organizace Greenpeace do zprávy o právním státu pro rok 2020, s. 2; viz také rating CIVICUS Monitor – Tracking Civic Space (sledování občanského prostoru); ratingy se udělují na pětistupňové škále: otevřený, zúžený, s překážkami, potlačovaný a uzavřený.

Příloha I: Seznam zdrojů v abecedním pořadí*

* Seznam příspěvků obdržенých v rámci konzultací ke zprávě o právním státu pro rok 2020 je k dispozici na (internetových stránkách Komise).

Centrum pro pluralitu a svobodu sdělovacích prostředků (2020), Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků, zpráva za rok 2020. <https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2020>.

Centrum pro pluralitu a svobodu sdělovacích prostředků (2020), Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků, zpráva za rok 2020 – dekriminalizace pomluvy, infografika. https://cmpf.eui.eu/wp-content/uploads/2019/01/decriminalisation-of-defamation_Infographic.pdf.

CIVICUS Monitor – Tracking Civic Space (sledování občanského prostoru). <https://monitor.civicus.org/country/greece/>.

Contiades, Papacharalambous a Papastylianos (2019), Ústava Řecka: Perspektivy členství v EU.

Evropská komise (2019), Zpráva o Řecku, SWD(2019) 1007 final.

Evropská komise (2020), srovnávací přehled EU o soudnictví.

Evropská komise (2020), Zpráva o posíleném dohledu: Institutional Paper 127.

Evropská komise (2020), Zpráva o Řecku, SWD(2020) 507 final.

Evropská síť národních institucí pro lidská práva (2020), příspěvek Evropské sítě národních institucí pro lidská práva do konzultace zúčastněných stran pro účely zprávy o právním státu pro rok 2020.

Evropské středisko pro svobodu tisku a sdělovacích prostředků (European Centre for Press and Media Freedom), Mapování svobody sdělovacích prostředků (Mapping Media Freedom): Řecko. <https://www.mappingmediafreedom.org/country-profiles/greece/>.

Evropské středisko pro svobodu tisku a sdělovacích prostředků (European Centre for Press and Media Freedom) (2019), Řecko: Nová demokracie – nová svoboda tisku? <https://www.ecpmf.eu/greece-new-democracy-new-press-freedom/>.

Front Line Defenders (2020), příspěvek organizace Front Line Defenders do zprávy o právním státu pro rok 2020.

Generální ředitelství pro komunikaci (2019), bleskový průzkum Eurobarometr 482: postoje podniků ke korupci v EU.

Generální ředitelství pro komunikaci (2019), standardní průzkum Eurobarometr 91.

Generální ředitelství pro komunikaci (2020), zvláštní průzkum Eurobarometr 502: korupce.

GRECO (2018), čtvrté kolo hodnocení ohledně předcházení korupci v Řecku u členů parlamentu, soudců a státních zástupců – zpráva o plnění.

GRECO (2019), zvláštní zpráva o Řecku (bod 34).

Greenpeace (2020), příspěvek od organizace Greenpeace do zprávy o právním státu pro rok 2020.

Ministerstvo elektronické správy, Di@vgeia: Iniciativa v rámci programu transparentnosti. <https://diavgeia.gov.gr/en>.

Ministerstvo spravedlnosti (2020), komuniké ze dne 25. května 2020. <https://www.ministryofjustice.gr/?p=5108>.

Národní úřad pro transparentnost (2018), národní protikorupční akční plán pro období 2018–2021. <http://www.gsac.gov.gr/attachments/article/234/National%20Anti-Corruption%20Action%20Plan%202018-2021.pdf>.

- OECD (2018), Pokyny pro ochranu oznamovatelů určené společností v Řecku. <https://www.oecd.org/corruption/anti-bribery/OECD-Guidelines-Whistleblower-Protection-Companies-in-Greece-ENG.pdf>.
- OECD (2018), Posouzení a přezkum institucionálního režimu vymáhání majetku z trestné činnosti v Řecku.
- OECD (2018): Zpráva navazující na fázi 3a: dodatečná písemná zpráva Řecka. [https://one.oecd.org/document/DAF/WGB\(2018\)43/en/pdf](https://one.oecd.org/document/DAF/WGB(2018)43/en/pdf).
- Pikrammenos (2019), Plánování soudních obvodů: rozhodnutí zákonodárce se zásadním významem pro systém soudní moci.
- Portál evropské e-justice, Systém soudní moci v členských státech – Řecko. https://e-justice.europa.eu/content_judicial_systems_in_member_states-16-el-cs.do?init=true&member=1.
- Rada Evropy, Konference mezinárodních nevládních organizací, Rada oborníků na právo nevládních organizací, stanovisko ke slučitelnosti nedávných a plánovaných změn řeckých právních předpisů o registraci nevládních organizací s evropskými normami, 2. července 2020. <https://www.coe.int/en/web/ingo/-/greek-legislation-on-ngo-registration>
- Rada Evropy, Platforma na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinářů – Řecko. <https://www.coe.int/en/web/media-freedom/greece>.
- Rada Evropy: Výbor ministrů (2016), doporučení CM/Rec(2016)4 Výboru ministrů členským státům o ochraně žurnalistiky a bezpečnosti novinářů a ostatních mediálních aktérů.
- Refugee Support Aegean (2020), Nová pravidla pro občanskou společnost podporující uprchlíky a migranty v Řecku. https://rsaagean.org/wp-content/uploads/2020/05/RSA_Comments_NGO_Registry.pdf.
- Reportéři bez hranic (Reporters Without Borders) (2020), světový index svobody tisku. <https://rsf.org/en/ranking>.
- Reuters Institute a Univerzita Oxford, Zpráva o internetovém zpravodajství: Řecko. <http://www.digitalnewsreport.org/survey/2020/greece-2020/>.
- Řecká vláda (2020), příspěvek Řecka do zprávy o právním státu pro rok 2020.
- Řecká vláda, internetová platforma Di@vgeia. <https://diavgeia.gov.gr/en>.
- Řecká vláda, rejstřík on-line médií. <https://emedia.media.gov.gr/>.
- Sotiropoulos a Christopolous (2017), Polymie a kakonomie v Řecku.
- Transparency International (2020), příspěvek organizace Transparency International do zprávy o právním státu pro rok 2020.
- Transparency International, index vnímání korupce: Řecko. <https://www.transparency.org/en/countries/greece>.
- Úřad Organizace spojených národů pro drogy a kriminalitu (2018) – tematický souhrn relevantních informací poskytnutých Řeckem – systémy pro poskytování informací o majetku a finančních zájmech. https://www.unodc.org/documents/corruption/WG-Prevention/Art_8_Financial_disclosure_declaration_of_assets/Greece.pdf.
- Virtuální návštěva Řecka v souvislosti se zprávou o právním státu pro rok 2020.

Příloha II: Návštěva Řecka

Útvary Komise uspořádaly v červnu 2020 virtuální jednání s těmito účastníky:

- Výbor 3A
- Athénské advokátní sdružení
- Státní rada
- Účetní dvůr
- Kabinet místopředsedy
- Finanční zpravodajská jednotka
- Generální tajemník pro právní a parlamentní záležitosti
- řecký regulační orgán v oblasti audiovizuálních služeb
- Unie novinářů Makedonie a Thrákie
- Ministerstvo spravedlnosti
- Národní úřad pro transparentnost
- Veřejný ochránce práv
- Úřad státního zástupce pro finanční trestné činy a odbor finanční policie
- Zvláštní agentura podporující Výbor pro audit financování politických stran
- Nejvyšší soud

* Komise se na řadě horizontálních jednání setkala rovněž s následujícími organizacemi:

- Amnesty International
- Unie pro občanské svobody v Evropě (Civil Liberties Union for Europe)
- Civil Society Europe
- Konference evropských církví (Conference of European Churches)
- EuroCommerce
- Evropské středisko pro právní záležitosti neziskového sektoru (European Center for Not-for-Profit Law)
- Evropské středisko pro svobodu tisku a sdělovacích prostředků (European Centre for Press and Media Freedom)
- Evropské občanské fórum (European Civic Forum)
- Free Press Unlimited
- Front Line Defenders
- ILGA-Europe

- Mezinárodní výbor právníků
- Mezinárodní federace pro lidská práva
- Mezinárodní tiskový institut
- Platforma pro celoživotní učení (Lifelong learning Platform)
- Právní iniciativa nadace Open Society / Institut evropské politiky nadace Open Society (Open Society Justice Initiative / Open Society European Policy Institute)
- Reportéři bez hranic (Reporters without Borders)
- Transparency International EU